

**UCHWAŁA NR XXII/273/21
RADY GMINY WYSZKI**

z dnia 9 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 oraz z 2021 r. poz. 159, 1006 i 1981) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza Wójtowi Gminy Wyszki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Zofia Lucyna Oksiuta

Załącznik do uchwały Nr XXII/273/21

Rady Gminy Wyszki

z dnia 9 grudnia 2021 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2022 – 2024**

GMINA WYSZKI

Rozdział 1. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany w związku z obowiązującą od 1 stycznia 2012 r. ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Program powstał w oparciu o systematycznie dokonywane rozpoznawanie problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem diagnozy sytuacji w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną na poziomie lokalnym.

Program jest ukierunkowany przede wszystkim na problemy: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin wychowujących dzieci w wieku 0-6 lat, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka (dziecko chore przewlekle, niepełnosprawne, z zaburzeniami zachowania), rodzin w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów, takich jak: alkoholizm, bezrobocie, ubóstwo.

Rodzina stanowi podstawowe środowisko człowieka, oddziałujące w istotny sposób na rozwój i wychowanie młodego pokolenia. Jest wspólnotą osób i jednocześnie instytucją ogólnoludzką, spotykaną we wszystkich epokach i kulturach. Stanowiąc podstawową formę współżycia ludzi i integralną część każdego społeczeństwa, jest najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. Rodzina to pomost pomiędzy jednostką a społeczeństwem, a jej instytucjonalny charakter zawiera się w tym, że jest jednostką prawną, gospodarczą i społeczną.

Każda rodzina codziennie boryka się z problemami, które trzeba pokonać. Są rodziny, które potrafią sprostać obowiązkom, pomyślnie rozwiązując własne problemy. Są też takie, które nie potrafią w pełni realizować swych funkcji oraz rozwiązywać sytuacji kryzysowych. Są to rodziny dysfunkcyjne. Dysfunkcyjność rodzin dotyczyć może różnego zakresu realizowanych zadań. Może to być dysfunkcja całkowita oznaczająca, że w rodzinie występują kompletne niepowodzenia w realizacji zadań i muszą ją w tym zastąpić wyspecjalizowane rodziny lub instytucje.

Trudne warunki materialne, nierozwiązane problemy, niedostatki w zakresie spełnianej przez rodzinę funkcji opiekuńczej, niewydolność wychowawcza, ograniczenia w zaspokajaniu wielu potrzeb, rozpad rodziny, zrywanie się więzi rodzinnych i zanikanie poczucia odpowiedzialności, narastanie sytuacji konfliktowych to źródła wielu zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz. Współczesnej rodzinie potrzebna jest pomoc wielostronna, dlatego należy angażować wszystkie siły i środki społeczne.

Znaczenie rodziny dla społeczeństwa pociąga za sobą odpowiedzialność państwa za jej wspieranie i umacnianie. Celem polityki społecznej w odniesieniu do rodziny jest oddziaływanie na jej otoczenie oraz instytucje z nią powiązane. Polityka społeczna państwa szczególnie ważną rolę odgrywa w środowisku lokalnym w organizowaniu pomocy rodzinie. Rodzina jako całość powinna być adresatem działań pomocowych, a jej wzmocnienie powinno być traktowane jako zasadnicza dyrektywa przy planowaniu i realizowaniu wsparcia.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną. Ważnym zadaniem ustawowym dla gminy jest wprowadzanie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną, niezależnie od pracownika socjalnego. Ważnym zadaniem gminy jest też ponoszenie wydatków związanych z pobytem dziecka w rodzinie zastępczej, czy placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Rozdział 2. Diagnoza

Dane statystyczne Urzędu Stanu Cywilnego w Wyszki dotyczące sytuacji demograficznej na przestrzeni trzech ostatnich lat przedstawiały się następująco:

Tabela 1. Stan ludności Gminy Wyszki w latach: 2018, 2019, 2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Mieszkańcy ogółem	4543	4480	4424

Źródło: opracowanie własne.

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się rodzin z terenu Gminy Wyszki, o pomoc na przestrzeni trzech ostatnich lat były: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Według analizy przeprowadzonej przez pracowników socjalnych w większości rodzin, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych przy zapewnieniu wsparcia ze strony ośrodka pomocy społecznej, szkół i kuratorów sądowych rodzina jest w stanie realizować swoje funkcje, co daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. Zawsze jednak istnieje zagrożenie, iż działania podejmowane przez instytucje okażą się niewystarczające, między innymi z uwagi na brak współpracy rodziny. Zatem w sytuacji zagrożenia dobra dziecka sąd rodzinny może zarządzić środek zapobiegawczy w formie umieszczenia dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczej lub rodzinie zastępczej, jak też przydzielić rodzinie asystenta rodziny.

Dane o korzystających z pomocy społecznej w Gminie Wyszki na przestrzeni ostatnich trzech lat przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Świadczenia z pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Rodzaj pomocy i wsparcia	Liczba rodzin		
świadczenia z pomocy społecznej	189	167	148
praca socjalna	294	326	288
zasiłki rodzinne	201	164	152
świadczenie wychowawcze	287	371	373
świadczenia z funduszu alimentacyjnego	15	12	9
stypendium dla uczniów	38	37	41
Główne powody przyznania pomocy społecznej	Liczba rodzin		
ubóstwo	110	92	88
długotrwała lub ciężka choroba	104	96	87
potrzeba ochrony macierzyństwa	68	67	56
niepełnosprawność	59	52	53
wielodzietność	43	44	41
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	6	5	6
Wspieranie rodzin	Liczba rodzin		
asystent rodziny	5	5	6
opłata za pobyt w rodzinie zastępczej	6	6	4

Źródło: opracowanie własne

Głównym powodem przyznawania pomocy rodzinom jest ubóstwo, przede wszystkim w rodzinach wielodzietnych. Rodziny te w większości korzystają z pomocy w formie posiłków w szkole. Uwagę zwraca również duża grupa osób korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności. Są to nie tylko osoby starsze, ale również dzieci i młodzież. Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej ma tendencję malejącą. Natomiast wzrasta liczba rodzin, które zwracają się po pomoc w postaci pracy socjalnej, wsparcia psychologicznego.

Rozdział 3. Zasoby gminy

Gmina Wyszki prowadzi wiele inicjatyw na rzecz wspierania rodziny między innymi poprzez realizację działań podejmowanych przez instytucje i organizacje wspierające:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkach,

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyszках (Punkt Konsultacyjny)
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Urząd Gminy Wyszki,
- Szkoła Podstawowa w Wyszках, Szkoła Podstawowa w Strabli, Szkoła Podstawowa w Topczewie,
- Gminne Centrum Kulturalno - Biblioteczne w Wyszках,
- Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wyszках,
- parafie z terenu gminy,
- organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich,
- Uczniowski Klub Sportowy „ISKRA”,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku Podlaskim,
- Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Bielsku Podlaskim.

Rozdział 4. Cele Programu

Celem głównym Programu jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dziecka w środowisku rodziny biologicznej oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe:

- stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin,
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania,
- tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji,
- współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Rozdział 5. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Realizacja Programu odbywać się będzie na zasadach współdziałania z jednostkami administracji rządowej, samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Realizacja działań zawartych w Programie odbywać się będzie w sposób ciągły i systematyczny w ramach czasowych obowiązywania Programu, czyli w latach 2022-2024.

Zadania Programu:

1. **Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny** poprzez podejmowanie działań takich, jak: dni rodziny, udział w kampaniach, seminariach i konferencjach promujących wartość rodziny, propagowanie idei wolontariatu, udział w programach profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży, prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem, tworzenie programów profilaktycznych, zamieszczanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronie internetowej, udostępnianie ulotek, plakatów.

2. **Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej** poprzez: pracę z rodziną, przydzielanie asystenta rodziny, zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa (psychologiczne, pedagogiczne, prawne), udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej (dożywianie dzieci w szkołach, zasiłki z pomocy społecznej, stypendia socjalne, dodatki mieszkaniowe), organizowanie czasu wolnego dzieciom (świetlica socjoterapeutyczna, kolonie, wycieczki, spotkania, imprezy, zajęcia pozalekcyjne), praca socjalna z rodziną, współpraca z kuratorem sądowym, finansowanie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej.

3. **Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny** poprzez następujące działania: współpraca szkół, policji, służby zdrowia, sądu, kuratorów, GOPS, GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, współpraca z PCPR w zakresie pieczy zastępczej, doskonalenie kadry (szkolenia dla pracowników instytucji realizujących zadania Programu), zlecenie osobom profesjonalnie przygotowanym, instytucjom oraz organizacjom pozarządowym wykonywania zadań na podstawie umów cywilnoprawnych.

Rozdział 6. Realizatorzy Programu

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkach przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urząd Gminy Wyszki,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- placówki oświatowe i kulturalne (wychowawcy, nauczyciele, pedagog),
- policja,
- Niepubliczny ZOZ w Wyszkach,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim,
- sąd i kuratorzy
- organizacje pozarządowe.

Rozdział 7. Efekty i rezultaty Programu

W wyniku przeprowadzenia zaplanowanych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- poprawa funkcjonowania rodzin niewydolnych wychowawczo, bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- poprawa sytuacji dziecka w rodzinie,
- zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych,
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w rodzinach zastępczych oraz powrót dzieci do rodzin biologicznych,
- zmniejszanie liczby rodzin dysfunkcyjnych w wyniku wsparcia asystenta rodziny.

Rozdział 8. Źródła finansowania

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny odbywać się będzie w ramach:

- środków własnych gminy (zaplanowanych na dany rok budżetowy na realizację Programu oraz pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych),
- dotacji przekazywanych z budżetu państwa,
- środków pozabudżetowych.

Rozdział 9.

Monitoring i ewaluacja

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora Programu. W terminie do 31 marca każdego roku Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszkach będzie przedkładał Radzie Gminy raport z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Ewaluacja posłuży sprawdzeniu jakie wyniki osiągnięto po zrealizowaniu planowanych działań, czy osiągnięto zamierzone efekty.